

²blackdot

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

17 Mart 2025

TEMA GRUP

Bu hizmet size **2blackdot** ve **Tema Grup** tarafından ücretsiz verilmektedir. **Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.**

Hazırlayan: **Hakan Çalışkantürk**

2twoblackdots@gmail.com

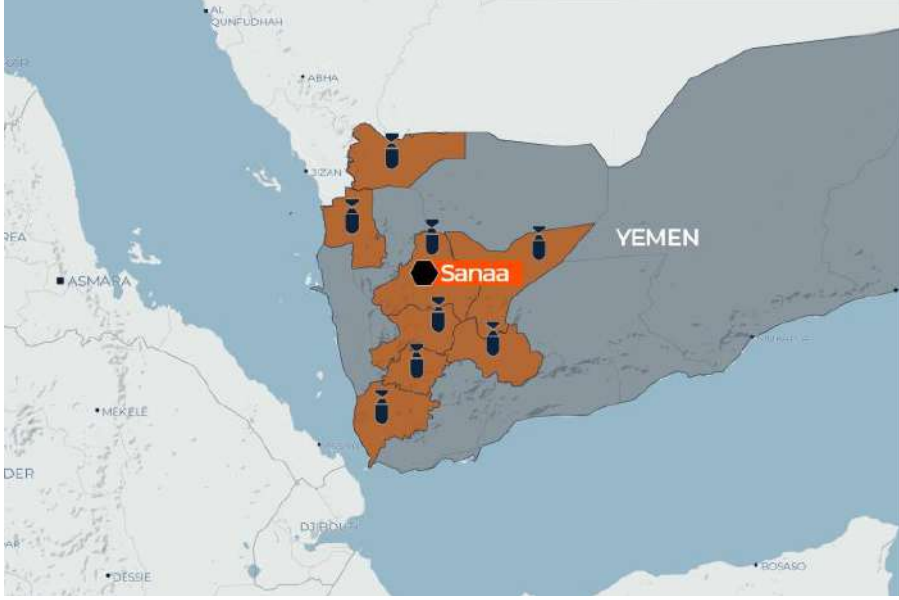
<https://www.2blackdots.com>

*** **Yasal Uyarı:***** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, ka r yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde ve surette olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı **2blackdot** ve **Hakan Çalışkantürk** sorumlu tutulamaz.

ABD'NİN YEMEN SALDIRISI:**YEMEN OPERASYONU, İRAN'A YÖNELİK DAHA BÜYÜK BİR STRATEJİNİN PARÇASI**

ABD Başkanı Donald Trump, Cumartesi günü Truth Social'da yaptığı açıklamada, ABD ordusuna Yemen'deki Husilere karşı "kararlı ve güçlü" bir eylemde bulunma emri verdiğini duyurdu.¹ Ve saldırı gerçekleşti.

Peki ABD bir yıl sonra neden Yemen'e saldırıyor?

<https://www.aljazeera.com/news/2025/3/16/mapping-us-attacks-on-yemen>

1. Yemen İran'ın bölgede kalan en önemli tutunma noktalarından biri. Ve bu tutunma noktasının ABD açısından İsrail lehine etkisinin azaltılması lazım.

İran için Yemen, sadece bir vekâlet savaşının yürütüldüğü bir cephe değil, aynı zamanda bölgesel güç dengelerini etkileme, Suudi Arabistan ve Batı'nın ticaret yollarını tehdit etme, İsrail ve ABD'ye karşı dolaylı bir saldırı mekanizması oluşturma ve Şii ideolojisini yayma açısından kritik bir nokta haline gelmiştir. Bu nedende İran, Yemen'deki Husilere olan desteğini sürdürerek bölgedeki etkisini artırmaya devam etmektedir.

2. İran bir sonraki aşamada doğrudan esas hedef olacak. Bu aşamada İran'ın Irak, Suriye ve Körfez'deki etkisini azaltmak birincil hedef.

İran, Yemen'deki etkisini artırarak Suudi Arabistan, BAE ve diğer Körfez ülkelerine karşı bölgesel güç dengelerini değiştirmeye çalışmaktadır. Husiler, İran'ın desteğiyle uzun menzilli balistik füzeler ve insansız hava araçları (İHA) kullanarak Suudi Arabistan'ın petrol tesislerine ve kritik altyapılarına tehdit oluşturabilmektedir. Bu da İran'ın Körfez bölgesinde daha fazla caydırıcılık kazanmasını sağlamaktadır.

3. İran iç Siyaseti ve nükleer programı ile ilgili bir sonraki hamlenin altyapısını oluşturmak.

İran, son yıllarda ekonomik krizler, toplumsal huzursuzluklar ve siyasi baskılarla karşı karşıya. ABD ve müttefiklerinin Yemen'deki Husilere saldırarak İran'ı vekil savaşlar aracılığıyla zorlaması, ülkedeki ekonomik baskıyı derinleşmesine ve İran'ın ekonomik kaynaklarını daha fazla askeri harcamaya yönlendirmesine neden olabilir. Bu da halihazırda yaptırımlarla boğuşan İran ekonomisini daha da zorlayabilir. İran yönetiminde rejime sadık muhafazakârlar ile reformistler arasında derin bir ayrışma mevcut. ABD'nin Yemen'deki saldırıları, İran içinde "rejimin dış politikası ülkeyi yalnızlaştırıyor" söylemlerini güçlendiriyor ve içerideki muhalefeti cesaretlendiriyor. Yemen'de Husilere büyük darbeler vurulması, İran'ın dış politikasının başarısız olduğu algısını artırarak rejimin halk desteğini daha da erozyona uğratma potansiyeline sahip.²

İran'ın nükleer programı, Batı ve İsrail için büyük bir tehdit olarak görülüyor. Yemen'deki operasyonlar, ABD'nin ve İsrail'in İran'ın nükleer programına karşı daha agresif adımlar atmasının önünü açabilir ve İran'ın Nükleer Programına sert müdahale için bir dizi bahane yaratabilir. ABD, İran'ın bölgedeki vekil gruplarının saldırgan politikalarına karşı "meşru savunma" söylemiyle Yemen'i vuruyor. Bu saldırılar, ilerleyen aşamada İran'ın doğrudan hedef alınması için bir gerekçe oluşturabilir.³

¹ <https://www.newsweek.com/donald-trump-launches-decisive-military-action-yemen-houthis-2045462>

² İran'da 2022'de Mahsa Amini'nin ölümüyle başlayan kitlesel protestolar, rejimin iç desteğini zayıflatmıştı

³ Özellikle İsrail, uzun zamandır İran'ın nükleer tesislerini vurmak istiyor ancak küresel kamuoyunda bunun meşruiyetini oluşturacak bir olay bekliyordu.

4. Şii hilalin kuzey ayağından sonra güney ayağını da kırmak.

İran'ın uzun süredir bölgesel bir güç olarak hareket ettiği bir gerçek. 2000'lerden itibaren, İran Lübnan, Suriye, Irak ve Yemen gibi ülkelerde nüfuzunu artırarak bir "Şii Hilali" oluşturma stratejisi izledi. Bu hilal, Tahran'dan Akdeniz'e ve Kızıldeniz'e uzanan geniş bir vekil ağı anlamına geliyor:

- **Kuzey Ayağı:** İran, Irak'taki Haşdi Şabi, Suriye'deki İran yanlısı milisler ve Lübnan'daki Hizbullah ile kuzey hattını kurdu.
- **Güney Ayağı:** Yemen'deki Husiler üzerinden İran, Körfez'in güneyinde Suudi Arabistan ve BAE'ye karşı bir denge unsuru oluşturdu.

ABD ve müttefikleri, İran'ın kuzey hattına (Irak, Suriye ve Lübnan) karşı uzun süredir operasyonlar düzenliyor. Ancak Yemen'e yönelik son saldırılar, bu sefer İran'ın güneydeki etkisini kırmaya yönelik bir girişim. Çünkü eğer Husiler zayıflatılırsa:

- İran'ın Yemen'de bir askeri dayanağı zayıflayacak.
- Suudi Arabistan üzerindeki baskısı azalacak.
- İran'ın Husi kartını kullanarak İsrail ve Batı'ya karşı deniz tehdidi oluşturma yeteneği zayıflayacak.
- Bu, İran'ın sadece Yemen'de değil, tüm Körfez bölgesinde etkisini kaybetmesinin başlangıcı olacak.

<https://levant24.com/infographics/2022/03/the-iranian-shiite-crescent-on-the-rise-in-the-middle-east/>

5. Hizbullah'ın güney lojistik kanalını kapatmak.

ABD, 2018'den itibaren İran'ın kuzey ekseninde Haşdi Şabi, Suriye'deki İran milisleri ve Hizbullah'a karşı birçok saldırı düzenledi. Ancak kuzey eksenini henüz tamamen çökertilmedi. Güneyde Yemen'deki Husilere darbe vurulursa, İran'ın iki yönlü genişleme politikası ciddi şekilde sekteye uğrayabilir. İran, bölgedeki vekil güçlerini desteklemek için çok katmanlı bir lojistik ağ kullanıyor ve Yemen, bu ağın kritik parçalarından biri.

- **Kuzey Rotası:** İran, Hizbullah'a desteğini Irak ve Suriye üzerinden sağlayarak Lübnan'a ulaştırıyor. Bu rota, Haşdi Şabi ve diğer İran yanlısı milisler tarafından korunuyor.
- **Güney Rotası:** Yemen'deki Husiler, İran'ın Kızıldeniz ve Aden Körfezi üzerinden Hizbullah'a dolaylı destek sağlamasını mümkün kılıyor. Husiler, insansız hava araçları (İHA), füze sistemleri ve diğer silahları kaçakçılık yollarıyla İran'dan alıp Körfez üzerinden Hizbullah'a ulaştırıyor.

İran, Yemen'de Husiler aracılığıyla Kızıldeniz'de stratejik kontrol sağlamaya çalışıyor. Eğer Husiler bu bölgede güç kaybederse, İran'ın Hizbullah'a deniz üzerinden lojistik sağlama kabiliyeti azalacak. Kızıldeniz ve Babülmendep Boğazı'ndaki operasyonlar, İran'ın silah sevkiyatını engelleyerek Hizbullah'ın uzun menzilli füze ve insansız hava aracı kapasitesini zayıflatacak. İran Yemen'de Husilere gelişmiş füze teknolojileri ve insansız hava araçları sağladı. Eğer Husilere yapılan ABD saldırıları başarılı olursa bu teknolojilerin, Hizbullah'a da dolaylı olarak aktarılması ve ulaştırması yeteneği de ortadan kalkabilir.

6. Kızıldeniz üzerinden küresel ticaret üzerinde etkili olan Uluslararası ticaret yollarını açık tutmak için Donald Trump'ın almış olduğu bir önlem. (Yük, sigorta ve rota maliyetleri)

Kızıldeniz, Süveyş Kanalı üzerinden Avrupa, Asya ve Afrika arasındaki en önemli deniz ticaret yollarından biri olarak kabul edilir. Babülmendep Boğazı ise bu ticaretin geçiş yaptığı en dar ve kritik nokta. Dünyadaki petrol ticaretinin yaklaşık %12'si bu boğazdan geçiyor. Küresel konteyner taşımacılığının önemli bir kısmı Kızıldeniz'den Süveyş Kanalı'na ulaşarak Avrupa ve Asya arasında gidip geliyor.

Alternatif rotalar (örneğin Ümit Burnu üzerinden Afrika'yı dolaşmak) hem süreyi hem de maliyetleri büyük ölçüde artırıyor. Yemen'deki Husilerin bu rotayı tehdit etmeye devam etmesi⁴, küresel ticaret sigorta maliyetleri, yük taşıma fiyatları ve nakliye süresi açısından⁵ derin küresel dalgalanmalara neden olabilecek bir potansiyele sahip. Yemen saldırısı bu bağlamda Trump yönetiminin İran'ın bölgedeki vekil güçleri aracılığıyla küresel ticareti tehdit etmesini engellemek için uzun vadeli bir "**Kızıldeniz'i Koruma ve Kontrolüne Alma Planı**"nın bir parçası aslında. Küresel ticaret rotalarını korumak, özellikle Çin ile rekabetin arttığı bir dönemde, ABD için stratejik bir zorunluluk.⁶

7. İsrail'in devam eden Gazze operasyonu ile ilgili olarak elini güçlendirmek, Gazze ablukası etkisini artırmak.

İsrail, Gazze'ye hem kara hem deniz hem de hava ablukası uyguluyor. Ancak:

- İran destekli gruplar, farklı kaçakçılık yollarıyla Gazze'ye silah tedarik edebiliyor.
- Yemen'deki Husiler, İran'ın bölgesel stratejisinde önemli bir vekil grup olduğu için, onların zayıflatılması İran'ın Gazze'ye yönelik stratejisini zayıflatacaktır.

ABD'nin Yemen saldırıları, Kızıldeniz'deki İran destekli deniz trafiğini keserek İsrail'in Gazze ablukasını daha etkili hale getirmesine yardımcı olurken Gazze'deki direniş gruplarına yönelik uluslararası baskıyı artırmasını kolaylaştırması söz konusu.

8. Saldırıları son dönemde Gazze'ye destek veren Arap birliği cephesinde siyasi ve askeri parçalanmasını hedef alıyor.

ABD'nin Yemen saldırıları, Arap ülkeleri arasındaki mevcut kırılma ittifakları daha da derinleştirecek. Suudi Arabistan ve BAE ile Yemen Cephesi arasındaki gerilime bağlı olarak, bu iki ülke Husi tehdidine karşı ABD'nin Yemen saldırılarını destekleyebilecektir. Ancak, bu saldırılar Arap dünyasında bir kırılmaya neden olabilir. Çünkü bazı ülkeler bu operasyonları İsrail'in çıkarlarına hizmet eden bir hamle olarak görüyorlar. Mısır ve Ürdün gibi ülkeler, Yemen'deki saldırıların Trump'ın Gazze planının bir parçası olarak düşünüyorlar. Bu kapsamda ABD'ye karşı daha mesafeli bir tutum alma yönünde tutum sergileme ihtimalleri yüksek. Aslında bu gelişme son dönemde Gazze özelinde birlik görüntüsü sunma eğiliminde olan Arap Birliği Cephesini hedef alıyor. Arap dünyasındaki İsrail karşıtı ortak tavır daha da parçalanabilir.

9. Rusya, İran ve Çin, Umman Körfezi'nde 'Deniz Güvenlik Kuşağı-2025' adlı ortak deniz tatbikatına⁷ karşı kararlılık gösterisi.

Rusya Savunma Bakanlığı'nın açıklamasına göre, Rusya, İran ve Çin savaş gemileri, Umman Körfezi'nde "Deniz Güvenlik Kuşağı-2025" adlı deniz tatbikatı kapsamında topçu atışları gerçekleştirdi ve bir gemiyi kurtarma operasyonu yaptı. ABD'nin Yemen saldırıları büyük olasılıkla Çin, Rusya ve İran'ın Umman Körfezi'ndeki 'Deniz Güvenlik Kuşağı-2025' tatbikatına doğrudan bir yanıt olarak görülebilir. ABD, Çin, İran ve Rusya'nın bölgedeki deniz hakimiyetini genişletmesine karşı bir kararlılık mesajı veriyor. Küresel ticaret yollarını, özellikle Kızıldeniz ve Hint Okyanusu'ndaki ABD müttefiklerini koruma stratejisini uyguluyor. ABD'nin Yemen operasyonları, Batı'nın bölgedeki deniz yolları üzerindeki kontrolünü koruma amacı taşıyor. Bu bağlamda, Körfez'deki deniz güvenliği mücadelesinin daha da şiddetleneyeceği söylenebilir.

⁴ Husiler, son yıllarda İsrail menfaatleri aleyhine Kızıldeniz'deki ticaret yollarına doğrudan tehdit oluşturan saldırılar düzenlediler:

- Tanker ve yük gemilerine İHA ve füze saldırıları.
- ABD ve Batı'nın İsrail'e yük taşıyan ticari ve askeri gemilerine yönelik tehditler.
- Suudi Arabistan ve BAE'ye giden petrol tankerlerini hedef alan sabotajlar.

⁵ Husilerin Kızıldeniz'de yarattığı güvenlik riski küresel ticarete maliyetleri artırdı:

- Sigorta Maliyetleri: Kızıldeniz üzerinden geçen gemiler için savaş riski sigortası oranları hızla yükseldi.
- Taşıma Maliyetleri: Birçok şirket, Husilerin saldırılarından kaçınmak için rotalarını değiştirdi ve bu, taşıma maliyetlerini artırdı.
- Rota Alternatifleri: Kızıldeniz yerine Ümit Burnu üzerinden Afrika'yı dolaşmak %30'a kadar daha pahalı ve 10-15 gün daha uzun.

⁶ Eğer Husiler Kızıldeniz'deki kontrol alanlarını kaybederse:

- Küresel nakliye sigortası maliyetleri düşebilir.
- Petrol ve LNG taşımacılığı daha güvenli hale gelebilir.
- Süveyş Kanalı'nın ticari önemi korunabilir ve rota değişikliklerinin getirdiği ek maliyetler önlenebilir.

⁷ Tatbikatta Rusya'yı, Pasifik Filosu'na bağlı Rezkiv ve Aldar Tsidenjapov korvetleri ile Peçenga adlı orta ölçekli deniz tankeri temsil etti. İki gün boyunca gemi mürettebatları hem gündüz hem de gece, büyük çaplı makineli tüfekler ve hafif silahlar kullanarak, insansız botları ve düşman insansız hava araçlarını simüle eden hedeflere atış yaptı.

<https://www.ispionline.it/en/publication/gulf-powers-maritime-rivalry-western-indian-ocean->

Prof.Dr. Murat KOÇ / Çağ Üniversitesi Bölgesel Güvenlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi